

В. В. Мотречко,

начальник відділу у справах сім'ї, молоді та спорту Сумської міської ради,
аспірант кафедри регіонального розвитку
та місцевого самоврядування ХарPI НАДУ,
м. Харків

НАДАННЯ АДМІНІСТРАТИВНИХ ПОСЛУГ НА МІСЦЕВОМУ РІВНІ У СФЕРІ РЕАЛІЗАЦІЇ ДЕРЖАВНОЇ МОЛОДІЖНОЇ ПОЛІТИКИ УКРАЇНИ

Наведено європейський управлінський досвід із надання адміністративних послуг населенню. Визначено напрями його адаптації на місцевому рівні в Україні задля реалізації державної молодіжної політики та вирішення проблем молоді. Запропоновано організаційно-управлінський механізм реалізації державної молодіжної політики з використанням центрів надання адміністративних послуг.

Ключові слова: державна молодіжна політика, центри надання адміністративних послуг, адміністративні послуги, молодь.

Зміни в управлінській парадигмі державного управління України створюють об'єктивні передумови для органів державної виконавчої влади та органів місцевого самоврядування створювати умови для отримання населенням адміністративних послуг та бути їхніми надавачами, зокрема у сфері державної молодіжної політики. Саме для цього необхідне вивчення міжнародного управлінського досвіду в цій сфері та його адаптування.

Джерельну базу статті становлять закони України, наукові публікації. Питання надання адміністративних послуг досліджували українських науковці: І. Бригілевич, С. Ванько, В. Загайний, І. Коліушко, О. Курінний, Т. Маматова, В. Стоян, В. Тимошук, Ю. Шаров та ін.

Метою статті є розроблення організаційно-управлінського механізму реалізації державної молодіжної політики з використанням центрів надання адміністративних послуг (далі – ЦНАП) на місцевому рівні в Україні.

Реалізація державної молодіжної політики безпосередньо здійснюється органами державної виконавчої влади та органами місцевого самоврядування на регіональному й місцевому рівнях. Українська державна молодіжна політика (ДМП), як і вся сфера державного управління України перебуває у стадії оновлення, активно переймає та адаптує іноземний управлінський досвід задля підвищення власної ефективності функціонування.

В Енциклопедичному словнику з державного управління український науковець Ю. Сурмін визначає поняття “адаптація” (“від латин. *adaptatio* – пристосування”) як процес пристосування системи до навколишнього середовища без втрати своєї ідентичності, котрий має низку вимірів: соціальний, політичний, державноуправлінський. Адаптацію в державному управлінні пов'язано з пристосуванням до навколишнього середовища суб'єктів, інститутів, методів, технологій державного управління [2, с. 19].

Європейський управлінський досвід, що ґрунтується на принципах наближення послуг органів публічної влади до споживачів (населення), створює об'єктивні

передумови щодо трансформацій в українській системі державного управління. Саме для цього в більшості країн – членів Європейського Союзу (ЄС) органи місцевого самоврядування створюють ЦНАП для здійснення власних і делегованих повноважень. Наводимо кілька прикладів адміністративних послуг, що надаються муніципальними утвореннями в ЄС, як наведено на рис. 1.

Країна	Повноваження, що не є характерними для ОМС України
Греція	Пожежна безпека, забезпечення правопорядку; надання ліцензій щодо проведення певних видів підприємницької діяльності
Данія	Спеціалізована освіта для дорослих; забезпечення інтеграції та вивчення мови іммігрантами
Італія	Охорона громадського порядку (адміністративна поліція)
Німеччина	Твінінгові проекти з муніципалітетами інших країн (запровадження передових практик публічного управління, гармонізація європейського законодавства). Реєстрація іноземців та осіб без громадянства. Надання стипендій для навчання. Оформлення різноманітних соціальних виплат (грошова допомога на дітей; пенсії та ін.)

Рис. 1. Деякі повноваження муніципалітетів ЄС, що є нетиповими для органів місцевого самоврядування (ОМС) України [1, с. 77–83]

Більшість європейських ОМС також забезпечують функції з перероблення відходів та захисту довкілля, а також вирішення питань, що пов'язані з будівництвом житла. Окрім цього, муніципальні служби в Німеччині повинні приймати до розгляду всі документи та звернення, навіть ті, що не належать до їхньої компетенції, та перенаправляти їх за належністю.

Відповідно до норм Закону України “Про місцеве самоврядування в Україні”, у сфері державної молодіжної політики українські ОМС мають забезпечувати виконання власних та делегованих повноважень, перелік яких наведено на рис. 2.

Самоврядні повноваження	Делеговані повноваження
<ul style="list-style-type: none"> • Управління комунальним майном (інфраструктура спорту та оздоровлення); • утворення підприємств комунальної власності; • утримання соціально-культурних закладів комунальної власності; • повна загальна середня освіта; • підвезення школярів; • медичне обслуговування в закладах освіти, культури, фізкультури і спорту, оздоровчих закладах комунальної власності... 	<ul style="list-style-type: none"> • Облік дітей, запобігання бездоглядності неповнолітніх; • працевлаштування випускників шкіл; • надання пільг і допомоги, пов'язаних з охороною материнства і дитинства; • вирішення питань опіки й піклування; • військово-патріотичне виховання, сприяння організації призову громадян на строкову військову або альтернативну службу, їхньої мобілізації; • забезпечення вимог законодавства щодо розгляду звернень громадян...

Рис. 2. Перелік власних та делегованих повноважень ОМС України у сфері державної молодіжної політики [4]

Напрями реформування системи місцевого самоврядування в Україні

В останні роки, використовуючи європейський досвід, в українське законодавство було імплементовано правові норми, що зобов'язали ОМС України та їхні структурні підрозділи надавати адміністративні послуги населенню через ЦНАП. Цю новачку почали також застосовувати структурні підрозділи ОМС України, що відповідають за провадження державної молодіжної політики на місцях. Методологічною основою доктрини адміністративних послуг є концепція служіння держави (влади) людині (суспільству), тому категорія “адміністративних послуг” у своїй основі має те ж навантаження, що й у приватному праві (секторі), – це діяльність щодо задоволення певних потреб особи, здійснювана за зверненням цієї особи.

Адміністративну послугу можна розглядати в двох аспектах: а) як публічно-владну діяльність адміністративного органу, спрямовану на забезпечення (юридичне оформлення) умов для реалізації прав фізичної або юридичної особи, що здійснюється за заявою цієї особи; б) як результат публічно-владної діяльності адміністративного органу, спрямованої на забезпечення (юридичне оформлення) умов для реалізації суб'єктивних прав фізичної або юридичної особи, що здійснювалась за заявою особи [5, с. 14].

Відповідно до норм Закону України “Про адміністративні послуги” під адміністративною послугою розуміється результат здійснення владних повноважень суб'єктом надання адміністративних послуг за заявою фізичної або юридичної особи, спрямований на набуття, зміну чи припинення прав та/або обов'язків такої особи відповідно до закону.

При цьому, *суб'єктом звернення* є фізична особа, юридична особа, яка звертається за отриманням адміністративних послуг, а *суб'єктом надання адміністративної послуги* – орган виконавчої влади, інший державний орган, орган влади Автономної Республіки Крим, орган місцевого самоврядування, їхні посадові особи, уповноважені відповідно до закону надавати адміністративні послуги [3].

Стаття 12 цього Закону визначає, що ЦНАП – це постійно діючий робочий орган або структурний підрозділ виконавчого органу міської, селищної ради або Київської, Севастопольської міської державної адміністрації, районної, районної в містах Києві, Севастополі державної адміністрації, у якому надаються адміністративні послуги через адміністратора шляхом його взаємодії з суб'єктами надання адміністративних послуг, що утворюється при міських радах (їхніх виконавчих органах) міст обласного та/або республіканського Автономної Республіки Крим значення, Київській, Севастопольській міських, районних, районних у містах Києві та Севастополі державних адміністраціях.

При цьому Перелік адміністративних послуг, що надаються через ЦНАП, визначається органом, який прийняв рішення про утворення такого центру. Суб'єктом надання адміністративних послуг на кожну адміністративну послугу, яку він надає відповідно до закону, затверджуються інформаційна й технологічна картки.

Інформаційна картка адміністративної послуги містить інформацію про: суб'єкта надання адміністративної послуги та/або ЦНАП (найменування, місцезнаходження, режим роботи, телефон, адреса електронної пошти та веб-сайту); перелік документів, необхідних для отримання адміністративної послуги, порядок та спосіб їхнього подання, а в разі потреби – інформацію про умови чи підстави отримання адміністративної послуги; платність або безоплатність адміністративної послуги, розмір та порядок внесення плати (адміністративного збору) за платну адміністративну послугу; строк надання адміністративної послуги; результат надання адміністративної послуги; можливі способи отримання відповіді (результату); акти законодавства, що регулюють порядок та умови

надання адміністративної послуги. Технологічна картка адміністративної послуги містить інформацію про порядок надання адміністративної послуги. У технологічній картці адміністративної послуги зазначаються: етапи опрацювання звернення про надання адміністративної послуги; відповідальна посадова особа; структурні підрозділи, відповідальні за етапи (дію, рішення); строки виконання етапів (дії, рішення) [3].

Слід також зазначити, що відповідно до норм Закону України “Про адміністративні послуги” наприкінці 2014 р. ЦНАП в Україні почали видавати паспорти громадян України, переважно молоді віком 16 років. Також ЦНАП мають надавати й інші послуги з оформлення паспортів (вклеювання фотокарток у віці 25, 45 років та ін.). З 2015 р. ЦНАП починають видачу “проїзного документа дитини”, закордонного паспорту, що також збільшує кількість адмінпослуг, споживачами яких є переважно молодь.

На нашу думку, європейський управлінський досвід, що вже почав упроваджуватися у практичну діяльність ОМС України через механізм надання адміністративних послуг, з часом буде ускладнюватись, а перелік адмінпослуг населенню буде збільшуватися, зокрема у сфері реалізації державної молодіжної політики. На наш погляд, цей можливий перелік адмінпослуг у сфері реалізації ДМП також можна було б доповнити ще кількома специфічними послугами, а саме: прийом документів та забезпечення участі молоді та молодих сімей у заходах, спрямованих на отримання житла за державною програмою “Молодіжне будівництво”, що суттєво знизило б витрати держави на утримання відповідних територіальних підрозділів Фонду молодіжного будівництва; присудження спортсменам спортивних розрядів тощо.

Окрім цього, норми законодавства вимагатимуть від посадових осіб ОМС працювати з документами в електронному вигляді (внутрішній документообіг, спеціальні програмні продукти під час надання публічних послуг та роботи з отриманими онлайн-заявами), що суттєво підвищить вимоги до фахової підготовки працівників. У зв’язку з вищенаведеним спробуємо запропонувати механізм реалізації державної молодіжної політики на регіональному та місцевому рівнях через ЦНАП (рис. 3).

Запропонований нами механізм наочно демонструє, що в Україні на регіональному та місцевому рівнях у вирішенні питань реалізації державної молодіжної політики беруть участь багато спеціалізованих служб та структурних підрозділів органів місцевої влади.

Саме реалізація державної молодіжної політики через систему ЦНАП, безумовно, сприяє її ефективності та запобігає можливим проявам корупції на місцях.

Аналізуючи все вищенаведене дійдемо висновків.

По-перше, досвід надання адміністративних послуг населенню муніципальними утвореннями в країнах – членах ЄС дозволяє спрогнозувати, що в наступні роки перелік делегованих державою повноважень ОМС України у сфері реалізації державної молодіжної політики буде збільшено.

Це, у свою чергу, приведе до більшої кількості надання адмінпослуг спеціалістами, які забезпечують реалізацію державної молодіжної політики у ЦНАП України за рахунок розвитку таких напрямів: видача стипендій для навчання у ВНЗ та на здобуття професійної освіти; оформлення соціальних виплат (допомога при народженні дитини та ін.); реєстрація актів цивільного стану (народження, шлюб, розлучення); документи осіб: проїзний документ дитини, паспорти, водійські посвідчення та ін.

По-друге, побудова організаційної структури на місцевому рівні для вирішення, зокрема, і делегованих державою повноважень є прерогативою органів місцевого самоврядування.

Напрями реформування системи місцевого самоврядування в Україні

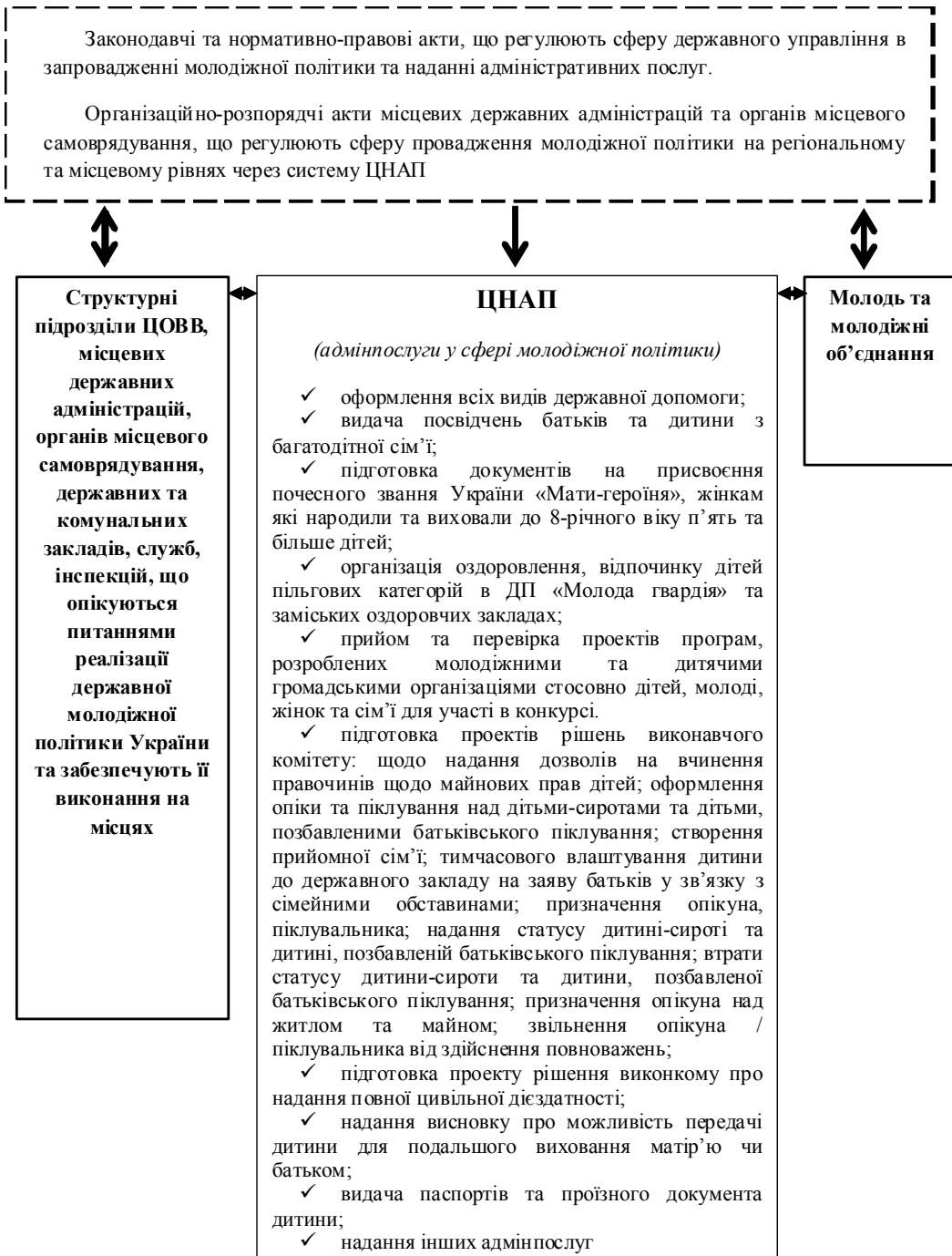

Рис. 3. Організаційно-управлінський механізм реалізації державної молодіжної політики з використанням ЦНАП на місцевому рівні: ЦОВВ – центральні органи виконавчої влади

З метою підвищення ефективності реалізації державної політики на місцях, зокрема молодіжної, ми би пропонували створювати структурні підрозділи (для обласних центрів – департаменти), які б об'єднували питання, пов'язані з молоддю, її соціальним захистом, отриманням доступної та якісної освіти, у тому числі неформальної, працевлаштуванням, підтримкою діяльності молодіжних громадських організацій, запровадженням здорового способу життя та інших питань.

Література:

1. Адміністративні послуги : посібник / В. Тимошук // Швейцарсько-український проект “Підтримка децентралізації в Україні – DESPRO”. – К. : Софія –А, 2012. – 104 с.
2. Енциклопедичний словник з державного управління / [уклад. : Ю. П. Сурмін, В. Д. Бакуменко, А. М. Михненко та ін. ; за ред. Ю. В. Ковбасюка, В. П. Трошинського, Ю. П. Сурміна]. – К. : НАДУ, 2010. – 820 с.
3. Про адміністративні послуги : Закон України від 6 вересня 2012 р. № 5203-VI. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/5203-17/print1390267210981841>.
4. Про місцеве самоврядування : Закон України від 21 трав. 1997 р. № 280/97-ВР. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/280/97-вр>.
5. Центри надання адміністративних послуг: створення та організація діяльності : практич. посіб. – Вид. 2-ге, доповнене і доопр. / [Бригілевич І. І., Ванько С. І., Загайний В. А. та ін. ; за заг. ред. Тимошука В. П.] – К. : СПД Москаленко О. М., 2011. – 432 с.

Motrechko V. V. Providing administrative services at the local level in the implementation of state youth policy in Ukraine.

In the article the European management experience to provide administrative services. Directions adaptation at the local level in Ukraine for the realization of the state youth policy and solve the problems of youth. The organizational-administrative mechanism for the realization of the state youth policy on the use of centers of administrative services.

Key words: state youth policy, centers of administrative services, administrative services, youth.

Надійшла до редколегії 22.05.2015 р.